

Historieglimt 152

Lillebylærers Palestinatur i 1931

I 1931 var det litt av en ekspedisjon å begi seg ut på tur til Midt-Østen. Noen av lærerne på Lilleby sluttet seg til en gruppe på tilsammen 45 nordmenn som la ut på en slik tur. Den varte fra 16. april til 14. mai 1931. Turen gikk med tog gjennom Europa via Luzern og Sankt Gotthardtunnelen til Napoli. Der stoppet de for å besøke oldtidbyen Pompei og vulkanen Vesuv før de entret det nye tyske passasjerskipet d/s *Monte Rosa* for turen over Middelhavet til Egypt, Palestina og Syria. Tilbake over Middelhavet stanset skipet i Korfu før det tok turen til Venezia. Så gikk turen tilbake med tog til hjemlandet.

Skipet de benyttet var et velkjent fartøy som fikk en interessant, om ikke særlig hyggelig historie. Det var ett av fem søsterskip fra Hamburgverftet Blohm & Voss, alle med monte først i navnet. Monte Rosa er det høyeste fjellet i Sveits. Vårt skip ble sjøsatt 4. desember 1930 og overført til Hamburg-Südamerikanische Dampfschiffahrtsgesellschaft for å gå på ruten Hamburg Syd-Amerika. Det var på 13.882 brutto registertonn og hadde 1372 køyer. Et halvt år etter sjøsettingen gikk det som cruiseskip på Middelhavet. Fra 1933 til krigsutbruddet seilte Monte Rosa for det nazistiske ferieselskapet «*Kraft durch Freude*», som betyr kraft gjennom glede. I 1940 ble skipet tatt av den tyske krigsmarinen og ombygd for troppetransport. Under krigen gikk det med tropper

og fanger mellom Danmark og Norge. Det ble forsøkt senket av sabotørene Max Manus og Gregers Gram i juni 1944, men greidde i siste liten å berge seg inn til land og til verksted. Mange norske konsentrasjonsfanger ble fraktet med Monte Rosa. Etter krigen ble skipet engelsk krigsbytte og fikk navnet *Empire Windrush*. I 1954 sank det i Middelhavet etter en brann. Senere har en rekke skip båret navnet Monte Rosa.

Lademoen historielag var så heldige å få fotografere av lærerinde Anna Bjerkesets fotoalbum med til sammen ni sider med 31 amatørbilder med tekst. Fra reisen gjennom Europa til Napoli er det et bilde med tre personer med tekst: «I Luzern frk Andersen, Peder og frk. ...». Peder er Peder Bjerkeset, Annas bror, som var sogneprest på Modum. Et bilde er «Foran St. Gothard tunell». Seks bilder er fra Napoli: «Peder, Bergene og mig i Pompej», «I Neapel», «Utsikt over Neapel», «Monte Rosa i Neapel», to er fra «Solfatara. Lille Vesuv». To bilder er fra Monte Rosas dekk, ett med mange personer og ett med «Gunnhild, frk. Aaraas, Nordby, Peder i Messinastredet». Seks bilder er fra Egypt: «På vei til pyramidene Svartnes og frue og frk Aaraas», «I Sakara ved Apisgravene», «På eselrygg» (Anna Bjerkeset), «Foran pyramidene», «Foran sultan Hasan moskeen» og «Ægyptisk ungdom foran Ramses 2».

Høydepunktet på turen var utvilsomt dagene i Palstina. Bildene derfra er ikke mange, men tekstene forteller litt. Et stort bilde med en gruppe på 45 mennesker har denne teksten: «Det norske følge foran Omarmoske på Tempelplassen». Et annet stort bilde viser samme gruppe: «Det norske følge. Ombord på «Monte Rosa»». Et bilde har «Utsikt fra Oljeberget mot Jerusalem» og et annet «Ved Mariabrønnen i Nazaret». Turen gikk også nordover til datidens Syria. Et bilde «I Syria» er fra det som idag heter Libanon. Gruppen besøkte det berømte tempelstedet Baalbek i Bekaadalen i det nåværende Libanon. Baalbek ligger 1170 meter over havet. Det var det største tempelkomplekset i hele Romerriket. Det het Heliopolis (Solbyen) og er i dag på UNESCO's verdensarvliste. Et bilde viser mange av: «Det norske følge i Baalbek i Syria». Et annet «Fra Baalbek i Syria» viser blant andre hennes bror Peder.

Tilbakereisen til Europa gikk via Korfu til Venezia. Fra Korfu er det tre bilder: «Corfu» viser en mann som ser over mot en mindre øy. To bilder er fra Achilleion med det flotte hotellet og museet til minne om helten fra Troya og Illiaden, Achillevs, som var derfra. Teksten sier: «Achilleion» og «Achilles – statue på Achilleion». Statuen med den stående krigeren med sin tids utstyr og sitt lange spyd kan ses den dag i dag på samme sted. Derfra gikk turen til Venezia med Monte Rosa. Samlingen har to bilder: «Monte Rosa i Venedig» og «Foran St. Marcus kirke i Venedig». Fra togreisen nordover er det bare ett bilde: «I München fru Eriksen og frk. Aarås». Det er lite tvil om at denne reisen ble Anna Bjerkesets store reiseopplevelse. En reisevant ettertid kan nok ha vanskelig for å forstå hvilken eksepedisjon en slik tur var den gangen.